

جلسہ جنجالی مجلس
دربارہ حذف یارانہ ۳ دہک

صحیح علی مجلس در جلسه سشنه مباحثه‌ای جدی را به خود دید؛ بهیچ‌گونه دربار حلف‌نامه زبانی از یارانه‌گیران میان رئیس مجلس و وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در گرفت. در ابتدای ماجرا قلابات با اشاره به سامانه رفاه ایرانیان تأکید کرد: «سال‌هاست این سامانه وجود دارد و باید به‌گونه‌ای عمل کند که اگر فردی از هفت دهک یارانه‌گیر حذف شود، بتواند دلیل آن را مشاهده کند و اگر فردی به این دهک‌ها اضافه شود، مشخص شود چرا. دولت و مجلس تصمیم گرفته کالاریک‌های مختلف، به‌عنوان نظام توزیع کالا از آبان‌ماه اجرایی شود و در این زمینه هیچ‌کس به اصل موضوع خدشه‌ای وارد نکند.» در ادامه، احمد میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی اشاره کرد معترضان می‌توانند اعتراض خود را پیگیری کنند و تجربه گذشته نشان داده حذف یارانه‌ها همواره قابل بازنگری است؛ به‌عنوان نمونه در سال ۱۳۹۸، ۱۱ میلیون نفر از یارانه‌گیران حذف شدند؛ اما بعداً مجدداً به فهرست بازگشتند. وزیر تعاون و رفاه اجتماعی در ادامه نیز توضیح داد طبق مصوبه به مجلس می‌بایست ۲۷ میلیون نفر از دریافت یارانه حذف شود. وی سعی کرد از طریق یک کارلاریک امکان حمایت از اقشار آسیب‌پذیر را فراهم کند. او همچنین گفت: «سؤال من این است آیا می‌توانیم ۲۷ میلیون نفر را حذف کنیم یا این حذف بخشی از حدود ۱۵ میلیون نفر است؟» ماجرا همین‌جا شاد شد گرفت، جایی که وزیر کار اظهار کرد مجلس گفته بایست ۲۷ میلیون نفر از یارانه‌گیران حذف شوند. رئیس مجلس شورای اسلامی در جواب وزیر کار گفت: «آقای میدری در نظر بگیرد که مجلس گفته ۳۰، ۴۰ یا ۶۰ میلیون نفر از یارانه‌گیران حذف شوند. مجلس در قانون مشخص کرده که بر اساس نظام تأمین اجتماعی و با آمون و جمع، از میان ۱۰ دهک، هفت دهک شناسایی شوند. هدف مجلس این است که یارانه‌ای که به ابتدای زنجیره به صورت ارز به نهاده‌ها داده می‌شود، به کالاهای شخصی تبدیل شود و حداقل ۲۱۰۰ دلار در روز به خانواده‌ها

میدری در ادامه به جزئیات معیارها اشاره کرد و گفت خانواده‌ای سفره‌کده مالک خانه باشد و درآمد حدود ۳۰ میلیون تومان داشته باشد، در دهک هشتم قرار می‌گیرد و اگر همان خانواده مستاجر باشد، با حدود ۴۲ میلیون تومان درآمد، در دهک مذکور قرار خواهد گرفت. میدری تأکید کرد این‌ها اگر و معلولان و فهرست حذف یارانه‌ها خارج شده‌اند و از مجلس درخواست دارند. کمک کند هر فرد بر اساس درآمد واقعی خود از یارانه حذف یا اضافه شود. او با بیان بار بار نمونه‌ای از وضعیت بهتر گفت در این شهر، خانوادها مالک خانه باشد و درآمدشان بیشتر از ۳۰ میلیون تومان باشد، جزء دهک بالای درآمدی محسوب می‌شوند، بنابراین مشمول حذف یارانه خواهند بود.

هشدارهای معیشتی یک گزارش در مجلس

شش‌هزار زارمین، عضو کمیسیون اجتماعی مجلس، در جلسه علنی روز گذشته گزارش این کمیسیون درباره «ورسی عملکرد دستگاه‌های متولی در اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی» را ارائه کرد. بر اساس این گزارش، میانگین مصرف کالری خانوارها در ده‌های اخیر به‌ویژه از دهه ۹۰ کاهش چشمگیری داشته و به‌تفصیل شرح می‌دهد؛ مصرف کالای خانوارهای ۱۰ تا ۱۵ ساله، پانصد کیلوگرم بوده است. این کاهش مصرف کالای مغذی بر سلامت عمومی و آموزش کودکان می‌گردد و امنیت غذایی کشور را تهدید می‌کند. حذف ارز ترجیحی کالاهای اساسی در سال ۱۴۰۱ و کاهش کالری دریافتی خانوارها، زمینه‌ساز اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی از اواخر همان سال شد. این طرح پس از تصویب در هیئت‌وزیران ادامه داده و کمیسیون اجتماعی با بررسی مبانی قانونی، عملکرد دستگاه‌ها و چالش‌های اجرایی، پیشنهادهای اصلاحی خود را ارائه کرده است. زارمین توضیح داد طرح کالای اجباری، بر اساس چندین مبانی قانونی طراحی شده است. دولت، ۶۰ درصد سیاست‌های کلی تأمین اجتماعی بر مبنای فاصله طبقاتی، عدالت اجتماعی و هم‌فرازسازی

مجلس بر اجرای ایده بهبود معیشت دهک‌های پایین تأکید کرد

ترمیم با کالابریگ

یارانه‌ها تأیید دارد، همچنین ماده ۳۱ برنامه هفتم توسعه دولت را مجاز کرده تا با شناسایی دهک‌های کم‌درآمد تا دهک هفتم، بسته‌های معیشتی شامل کالابرگ الکترونیکی ارائه کند. بودجه سال ۱۴۰۱ به دولت اجازه داده بود تا اساسی را به نرخ پایا‌ن شهر یور، ۱۴۰۰ و در سقف سهمیه تعیین شده به خانوارها ارائه دهد. مصوبه هیئت وزیران مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۴ برداشت یک میلیارد دلار از صندوق توسعه ملی با اجازه مقام معظم رهبری را برای حمایت از معیشت خانوارها تأیید کرده است. هدف اصلی طرح حمایت از معیشت خانوارها توزیع عادلانه منابع بر اساس دهک درآمدی و سطح نیازهای مردم است. کالابرگ الکترونیکی به‌عنوان یارانه شبه‌ نقدی جایگزین یارانه‌های نقدی مستقیم شده و افزایش دقت در اصابت یارانه‌ها، به بهبود تعذیه و مصرف کالری کمک می‌کند.

طرح اعطای کالا بزرگ ۳۵۰ تا ۵۰۰ هزار تومانی

نماینده مردم داموند و فیروزکوه در مجلس شورای اسلامی با اشاره به اهداف و رویکردهای طرح کالابریک و الکترونیک می‌گوید هدف اصلی طرح کالابریک الکترونیک حمایت از معیشت خانوارها با توزیع عادلانه منابع بر اساس دغدغه درآمدی و سطح نیازمندی است که به عنوان ابتکاری برای جبران کاهش رفاه ناشی از تغییرات تورانی و حمایت مستقیم خانوارها طرحی شده است. کالابریک الکترونیک و الکترونیک یارانه شش‌مقددی است که جایگزین یارانه‌های غیر مستقیم شده و با افزایش دقت اصابت و کارایی یارانه‌ها به بهبود تغذیه و مصرف کالری کمک می‌کند.

به گفته این نماینده مجلس، این رویکرد نشان دهنده دغدغه سیاست گذاران برای ارتقای عدالت در توزیع یارانه‌ها و تأمین امنیت غذایی است. تجربه جهانی و مقایسه اجرای طرح‌های مشابه در کشورهای دیگر از جمله برنامه کوپن سن غذایی (SNAP) در آمریکا یارانه برنج در اندونزی و حمایت نقدی مربوطه در برزیل، کلمبیا و آفریقای جنوبی نتایج مثبتی در کاهش فقر و بهبود امنیت غذایی به همراه داشته است. در ایران نیز طرح کارپاگ ابتدا شامل سه دهک اول برآمدی بود که به تدریج به پنج و سپس هفت دهک گسترش یافت. افزایش مشارکت سه دهک اول و بهبود نسبی مصرف کارری در سال ۱۴۰۰ نشان دهنده اصابت قابل قبول یارانه به گروه‌های کم درآمد است.

این نماینده مجلس با اشاره به جزئیات اجرایی طرح مذکور خاطر نشان کرد: «در اجرای طرح نسبت به تخصیص اعتبار به کد ملی سرپرست و خرید با هر یک از کارت‌های بانکی مربوط به سرپرست خانوار و حذف الزام آورده نقدی خانوار اقدام شده‌و این اعتبار تخصیصی، بعد از پایان مرحله اول طرح قابلیت ذخیره یافتن، اقالم یازدهم گانه طرح شامل گروه‌های ثبات (ثبیر، پتیر، ماست)، پروتیین (تخم مرغ، گوشت سفید و مرغ)، گوشت قرمز (منجمد گوساله)، خورا بار (ماکارونی، برنج، قند و شکر، حبوبات و روغن معد) گوساله که از سوی انستیتو تغذیه ایران تعیین شده است، در حال حاضر تمام فروشگاه‌های معمولی خرد و زنجیره‌ای به تفکیک استان مجموعاً ۱۰۰ هزار و ۲۵۲ فروشگاه است. مبلغ تخصیص فی نفر برای سه دهک اول ۵۰۰ هزار تومان و برای چهار دهک دیگر ۳۵۰ هزار تومان به ازای هر نفر است.»

دولت تاکنون ۱۱۷ همت کالا برگ داده است

بر اساس گزارش کمیسیون اجتماعی مجلس درباره پاشل های پیش روی اعضای کالایرگ، بررسی ها نشان می دهد این طرح با دو دسته جاش تأمین مالی و جاشل های اجرایی مواجه بوده است، اصلی ترین طرح جاشل های پایداری منابع برای ارائه ثانوی شوقی است. منابع عمومی به موقع در اختیار شرکت متولی اجرا قرار نمی گیرد و این مسئله جاشل های را متوجه سایر ذینفعان می کند. به عنوان مثال تأمین کرد در تأمین مالی، تسهیل و فرسوهاهی مشارکت کننده در طرح را عقب می اندازد و فرسوهاهی در حساب خود نسبت به شرکت متولی استخاکار می شوند. در حالی که فرسوهاهی برای تأمین کالایر برای فروش نیاز به سرمایه در گردش دارد. از آنجایی که طرح در طول دو سال گذشته به اجرا درآمده حتی را کردی گروههای هدف ایجاد کرده است؛ بنابراین استمرار آن تا زمانه منابع اعتبار مالی است. زیرا اجرای هر طرح به طایع بالغ ۲۵ هزار میلیارد تومان اعتبار نیاز دارد.

طبق گزارش کمیسیون اجتماعی، کل اجرای طرح کارلرگ از انتهای سال ۱۴۰۱ تا پایان مرحله سوم در مرداد سال ۱۴۰۴، حدود ۱۱۷ هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان هزینه داشته که از محل های گوناگون فراهم آمده است و منابع طرح عمدتاً از درآمدهای موقت مثل فروش گاز ۴۳/۳ هزار میلیارد و برداشت از صندوق توسعه ملی ۷۳ هزار میلیارد تأمین شده‌اند. از آنجایی که این منابع پایدار نیستند، ادامه طرح در آینده با بهام و برهوسری و خطر کوچک شدن اعتبارات مشمولان آن وجود دارد. این در حالی است که حذف یارانه سهک بر درآمد بخشهای مزایع برای اجرای این طرح را می‌تواند به صورت ماهانه تأمین کند.

چالش‌شناسایی افراد مستحق

آن‌طور که قالیاب و میدری در جلسه مجلس مطرح کردند و در گزارش «بررسی عملکرد دستگاه‌های متولی در اجرای طرح کالابریگ» (۱) و همچنین در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی، یکی از اصلی‌ترین چالش‌های اجرای طرح کالابریگ، الکترونیک سیستم شناسایی موشولان بر اساس دندنبندی خانوارهاست؛ در کشور ده‌هستادسی نفر، به تنها ابزار تشخیص نیازهای رفاهی تبدیل شده و همه اعتبارات حایاتی از یارانه‌ها تا کالاهای اساسی به نام این دندنبندی یکپارچه شده و همه رفاه‌آفرینان بر خود خریده است. افزون بر این خودداندی‌های آدمی با وسع و با نواقصی چون عدم ثبت اطلاعات مسکن یا نوسانات در آمادی نادیده گرفته شده است.

رومی تواند مبنای جامعی برای شناسایی نیازمندان واقعی فراهم کند. چالش مهم دیگر در اجرای طرح، کالایگز بروز تخلفات در فرایند مصرف است. هدف تخلفاتی مانند خرید خارج از سبد خوراکي تعیین شده، عملاً ماهیت و سبب تخلفاتی طرح را در سه سال اول می برد. نتایج نتایج سنجی نیز نشان می دهد ۵۲ درصد از دریافت کنندگان کالایگز اقدام به خرید خارج از سبد تعیین شده کرده اند که این رقم اعتراضی قابل توجه از طرف مصرف معسوب می شود. همچنین می توان به دیگر چالش های مهم اجرایی دیگری مانند عدم واریز منابع تخصیصی از سوی سازمان برنامه و بودجه که موجب تأخیر در تسویه مطالبات فروشگاهها فراهم آورده، کمیود برخی از اقلام کالاهای اساسی مشمول طرح در برخی از فروشگاههای طرف قرارداد محدودیت های نظارتی و نظاممند در پذیرندگان فروشگاهها خرید ناپایداری منابع مالی، تأخیر در تأمین مالی تغییرات بازار اجرا، ضعف اطلاع رسانی تخلفات فروشگاهها و عدم نظارت و نظیر آن اشاره کرد.

۳۰۰ همت نیاز سالانه منابع برای کالبرگ

بر گفته شاهرخ و امین و بر اساس گزارش کمیسیون اجتماعی مجلس «بررسی عملکرد دستگاه‌های متولی در اجرای طرح کالابرگ الکترونیکی»، تضمین سبب کالایی بنابر این بدان معنی نیست که قیمت سبب کالایی بنابر ثابت بماند. در حقیقت دولت تا حدی از افزایش قیمت سبب در تضمین می‌کند و باقی سهم تورم بر دوش مصرف‌کننده خواهد بود. محاسبات نشان می‌دهد با در نظر گرفتن ۲۵ همت اعتباری که برای اجرای هر مرحله طرح نیاز هست در صورت اجرای طرح در طول یک سال و در ۱۲ نوبت، این رقم بالغ بر مبلغ ۳۰۰ همت خواهد شد. گرچه کارشناسان نگران منابع مالی ۳۰۰ همتی این طرح هستند، اما شاهرخ و امین می‌گویند دولت می‌تواند با استفاده از ظرفیت (پنخ) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و با احتیاط اعتبار لازم برای اجرای این طرح در طول یک سال را تأمین کند.

اما بند (خ) تبصره (۲) قانون بودجه سال ۱۴۰۴ چه می‌گوید؟ در این بند آمده است: «دولت و دستگاه‌های موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۸/۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی از جمله بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مجازند نسبت به اختصاص مبلغ ۱۱ میلیارد ریال برای واردات صرفا دارو و مواد اولیه آن، ملزومات مصرفی پزشکی، انواع دارو، تجهیزات و خدمات پزشکی و مواد اولیه آن و کالاهای اساسی ضروری، ضروری از شیوه ششک استاندارد و مواد اولیه آن و کالاهای اساسی ضروری، ضروری با اعلام سازمان برنامه‌بودجه کشور با نرخ ترجیحی واحد اقدام کنند.»

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس در ادامه پیشنهاد دیگری نیز داده است. وی می‌گوید: «از جمله پیشنهادها به منظور بهبود وضعیت اجرای این طرح می‌توان تأمین مالی پایدار؛ اتصال به درآمدهای ماده (۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده و تفکیک برنامه مرتبط با فرایه شلید از سایر گره‌های هدف تعیین شد؛ جمع‌دهی محدود سوازی جمع‌دهی هدف به نیازمندان به خصوص فقیران شدید؛ کودکان، زنان سرپرست خانوار و سالمندان نیازمند و معلولان و بیماران خاص اصلاح شیوه شناسایی و دهک‌بندی و تکمیل اطلاعات و ترکیب پایگاه داده اطلاعات رفاه ایرانیان با داده‌های میدانی و مردمی، بهبود روش اجرا از جمله اتصال زنجیره عرضه نه کالاهای اساسی از واردات مواد اولیه تا فرورشدن‌های خود به سازوکار اعتباری کالابرگ برای کاهش تخلفات و تنوع بخشی به سبد بر اساس منطقه جغرافیایی و الگوی مصرف مناطق اشاره کرد. در مجموع به مشخص نیست پیشنهاد جاکزنی کالابرگ با ارز ترجیحی پیشنهاد شخصی سازمان رفاه‌رین نماینده عضو کمیسیون کشاورزی مجلس بوده یا طرح مشترک دولت و مجلس است.»

باتری یارانه‌های نقدی ضعیف است

«فرهیختگان» در گزارش اخیر خود به بررسی روند باران‌ها پرداخته است. در اولین مرحله واریز یارانه نقدی در آذر ۱۳۸۹، دولت ۴۵ هزار و ۵۰۰ تومان به‌ازای هر نفر به‌حساب خانوارهای ایرانی واریز کرد؛ رقمی که همان زمان معادل ۴۵ دلار بود. بر اساس داده‌های مرکز آمار ایران، این مبلغ در سال ۱۳۸۹ معادل ۱۶۵ درصد از کل درآمد ماهانه یک خانوار شهری و ۳۰۴ درصد از کل درآمد ماهانه یک خانوار روستایی بود؛ اما اجرای نامکمل هدفمندی

یارانه‌ها و تثبیت طولانی مدت قیمت‌ها باعث شد دولت نتواند یارانه نقدی را به تناسب تورم افزایش دهد و تا دیهشت ۱۴۰۱، یارانه همان ۴۵ هزار و ۵۰۰ تومان باقی ماند.

از آن‌گونه که موجب شد سهم یارانه نقدی از درآمد خانوار به‌سرعت کاهش یابد؛ سهم یارانه نقدی در خانوار شهری از ۱۶۵ درصد در سال ۱۳۹۸ به ۱۶ درصد در سال ۱۴۰۰ رسید و در مناطق روستایی از ۳۰۴ درصد به ۲۸ درصد در سال ۱۴۰۰ رسید. در دیهشت ۱۴۰۱، دولت سیزدهم با اجرای حذف ۴۰۰۰ تومانی و رساندن نرخ ارز ترجیحی به نرخ نیما، یارانه نقدی را افزایش داد؛ برای دهک‌های اول تا سوم نفری ۴۰۰ هزار تومان و برای دهک‌های چهارم تا دهم نفری ۳۰۰ هزار تومان. این تغییر سهم یارانه نقدی در درآمد خانوارها را به شکل قابل توجهی افزایش داد؛ سهم یارانه نقدی در خانوار شهری از ۱۶ درصد به ۸ درصد و در مناطق روستایی از ۲۸ درصد به ۱۴۰ درصد رسید. بدین‌حال، طی سه‌سال اخیر، یارانه‌ها دوباره از تورم عقب مانده‌اند. سهم یارانه نقدی در مناطق شهری از ۸ درصد در سال ۱۴۰۱ به ۳۹ درصد در سال ۱۴۰۳ کاهش یافته و در مناطق روستایی نیز از ۱۴ درصد به ۶۹ درصد رسیده است. این گزارش می‌افزاید این منتظر داده‌های جدید مرکز آمار ایران بود تا سهم واقعی یارانه نقدی در سال جاری مشخص شود.

۴ شیوه برای تأمین منابع کالبرگ

گفته شد آنچه تاکنون عضو کمیسیون اجتماعی مجلس در جلسه فراتر از گزارش عملکرد دستگاه‌های متولی در اجرای طرح کالابرگ گفته، اظهار نظر شخصی یا کارشناسی وی بوده یا تصمیم دولت و مجلس بر همین مبنا قرار گرفته است. فارغ از اینکه کدام سیاست برای تأمین منابع لازم برای اعطای کالابرگ در نظر گرفته شود، چهار شیوه برای تأمین منابع مالی آن وجود دارد.

۱. ادامه شیوه فعلی: ادامه شیوه فعلی، یعنی هم‌زمانی دو شیوه اعطای یارانه نقدی و کالابرگ مقطعی به همراه یارانه ارز تر جیحی نیستی است که در حال حاضر اجزای جدا و فعل‌آلوده و در این روش دولت احتمالاً بخواهد ادامه نقدی اعطای ارز پر درآمد حذف‌شده و در کالابرگ اختصاص دهد؛ اما گفته می‌شود رقم آن بسیار کمتر از نیاز ماهانه ۲۵ همتی ۳۰۰ یا همتی سالانه اعطای کالابرگ است.

7

درآمدهای نفتی کشور را ذخیره می‌کند و می‌تواند به دولت وام یا منابع مالی اختصاص دهد. استفاده از این روش باعث فشار کمتر بر نقدینگی داخلی می‌شود؛ اما منابع صندوق محدود است و برداشت بیش از حد ممکن است بر برنامه‌های توسعه‌ای کشور آسیب بزند و در ضمن، منابع آن عمدتاً برای سرمایه‌گذاری بین‌نسلی در نظر گرفته شده و مصرف آن در امور جاری ضد فلسفه اولیه ایجاد صندوق است.

مرکزی است. کارشناسان هشدار می دهند این روش می تواند باعث افزایش تورم و کاهش ارزش پول ملی شود و در بلندمدت فشار اقتصادی روی خانوارها بیشتر شود.

9

منابع آژند‌سازده به‌خاطر ازاها از طریق کالابریگ الکترونیک است. در سال ۱۴۰۱ با حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی، مجلس معتقد بود که این منابع باید در قالب کالابریگ به مردم اعطا شده و با تورم نیز تعدیل شود تا کالری مورد نیاز افراد همواره بدون تغییر، تضمین شود؛ اما دولت منابع را به صورت پاره‌نقدی به حساب افراد واریز کرد و این موضوع مدت‌ها چالش بین دولت و مجلس بود.

در نهادهای مشخص نیست دولت بین گزینه اول و عمدتاً گزینه چهارم، کدام گزینه را انتخاب خواهد کرد و آیا مجلس حاضر است در هزینه سیاسی و اجتماعی این گزینه‌ها با دولت شریک شود؟

[illegible][illegible]

مجرى انحصارى تبليغات
دانشگاه آزاد اسلامي

کانون تبليغات
سپهر
جوان

۰۹۳۹۸۸۸۸۶۹۹

人